

2018 оны 02 дугаар сарын 15
№07/1012/

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

**Монгол Улсын
хууль**

**Ерөнхий хэлэлцээр
соёрхон батлах тухай**

**Монгол Улсын
Их Хурлын
тогтоол**

**Газрыг улсын тусгай
хэрэгцээнд авах тухай**

**Монгол Улсын
Засгийн газрын
тогтоол**

**Үндэсний хөтөлбөр
батлах тухай**

ГАРЧИГ
МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

75.	Ерөнхий хэлэлцээр соёрхон батлах тухай		201
76.	Санхүүжилтийн ерөнхий хөтөлбөр соёрхон батлах тухай		202

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

77.	Газрыг улсын тусгай хэрэгцээнд авах тухай	Дугаар 15	202
78.	Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 16	203

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

79.	Үндэсний хөтөлбөр батлах тухай	Дугаар 321	204
80.	Монгол Улсын 2018 оны төсвийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын сангийн 2018 оны төсвийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2018 оны төсвийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах талаар авах арга хэмжээний тухай	Дугаар 337	225
81.	Журам шинэчлэн батлах тухай	Дугаар 343	229
82.	Стратеги батлах тухай	Дугаар 355	233

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдөр

Улаанбаатар хот

**ЕРӨНХИЙ ХЭЛЭЛЦЭЭР СОЁРХОН
БАТЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. “Эдийн засгийн хөгжлийн хамтын ажиллагааны сангаас 2017-2019 онд авах зээлийн тухай Монгол Улсын Засгийн газар,

Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Засгийн газар хоорондын ерөнхий хэлэлцээр"-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2018 оны 02 дугаар
сарын 02-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

САНХҮҮЖИЛТИЙН ЕРӨНХИЙ ХӨТӨЛБӨР СОЁРХОН БАТЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Засгийн газар, Азийн хөгжлийн банк хооронд 2017 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдөр байгуулсан “Санхүүжилтийн ерөнхий хөтөлбөр”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр соёрхон баталсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2018 оны 02 дугаар
сарын 01-ний өдөр

Дугаар 15

Улаанбаатар
хот

Газрыг улсын тусгай хэрэгцээнд авах тухай

Газрын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.3 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сумын нутаг дэвсгэрт гадаад улсын Ерөнхий консулын газрын зориулалтаар олгосон газрын хилийн зааг, эргэлтийн цэгүүдийн солбицол, талбайн хэмжээг хавсралтаар баталж, улсын тусгай хэрэгцээнд авсугай.

2.Газар ашиглуулах гэрээг хуульд заасан журмын дагуу байгуулж, гэрчилгээ олгохыг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/-т зөвшөөрсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

Монгол Улсын Их Хурлын 2018 оны
15 дугаар тогтоолын хавсралт

**ГАДААД УЛСЫН ЕРӨНХИЙ КОНСУЛЫН ГАЗАРТ ОЛГОСОН
ГАЗРЫН ХИЛИЙН ЗААГ, ЭРГЭЛТИЙН ЦЭГҮҮДИЙН
СОЛБИЦОЛ, ТАЛБАЙН ХЭМЖЭЭ**

№	Эргэлтийн цэгийн дугаар	Өргөрөг			Уртраг			Хаяг, байршил	Талбайн хэмжээ /м.кв/
1	1	43	43	47.8714	111	53	16.5493	Дорноговь аймгийн Замын-Үүд сумын Сүлд багийн нутаг дэвсгэрт байрлах Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсаас Монгол Улсын Дорноговь аймгийн Замын-Үүд суманд суугаа Ерөнхий консулын газар	19983.89
	2	43	43	45.2422	111	53	20.7972		
	3	43	43	41.2993	111	53	16.1564		
	4	43	43	43.9285	111	53	11.9085		
Нийт									19983.89

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2018 оны 02 дугаар
сарын 02-ны өдөр

Дугаар 16

Улаанбаатар
хот

**Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны
бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах тухай**

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.7 дахь заалт, 24 дүгээр зүйлийн 24.8 дахь хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Улсын Их Хурлын гишүүн Самандын Жавхланг Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны бүрэлдэхүүнээс чөлөөлсүгэй.

2.Улсын Их Хурлын гишүүн Агваанлуvsангийн Ундрааг Тогтвортой хөгжлийн зорилгын дэд хорооны гишүүнээр баталсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2018 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

М.ЭНХБОЛД

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2017 оны 11 дүгээр
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 321

Улаанбаатар
хот

Үндэсний хөтөлбөр батлах тухай

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 8.2, 14.5, 39.1.3, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хуулийн 10.3-10.6, Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний 3.3.28-ын 5-д заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, оролцоо, хөгжлийг дэмжих үндэсний хөтөлбөр”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг батлан мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзориг, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайд Ц.Цогзолмаа, Эрүүл мэндийн сайд Д.Сарангэрэл нарт даалгасугай.

3. Хөтөлбөрийн зорилт, үйл ажиллагааг эрхэлсэн салбар болон харьяа нутаг дэвсгэртээ хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, улсын болон орон нутгийн төсөвт жил бүр тусгаж, олон улсын байгууллагын зээл, тусламжид хамруулах замаар санхүүжүүлж ажиллахыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзориг, Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар болон Засгийн газрын гишүүд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

4. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, дүнг жил бүрийн I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзоригт даалгасугай.

5. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Хөтөлбөр батлах тухай” Засгийн газрын 2006 оны 11 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 283 дугаар

тогтоол, “Конвенцийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө батлах тухай” Засгийн газрын 2013 оны 8 дугаар сарын 2-ны өдрийн 281 дүгээр тогтоолыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН
ХАМГААЛЛЫН САЙД**

С.ЧИНЗОРИГ

Засгийн газрын 2017 оны 321 дүгээр
тогтоолын хавсралт

**ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ ЭРХ, ОРОЛЦОО,
ХӨГЖЛИЙГ ДЭМЖИХ ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР**

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

Манай Улс хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийгмийн харилцаанд аливаа ялгаваргүйгээр тэгш оролцуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх, тэдний өвөрмөц хэрэгцээнд түшиглэсэн нийгмийн хамгааллын үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор 1995 онд Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын тухай хуулийг баталж, уг хуулиар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст үзүүлэх нийгмийн хамгааллын арга хэмжээний хууль эрх зүйн үндсийг бий болгосон. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн тухай” НҮБ-ын конвенцийг Монгол Улс 2009 онд соёрхон баталсан бөгөөд энэхүү конвенцийн хэрэгжилтийн тайлангаа НҮБ-ын Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн хороогоор 2015 онд хэлэлцүүлсэн. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн хорооноос тус тайланг хэлэлцээд конвенцийн ерөнхий зарчим болон хүлээсэн үүргээ хууль эрх зүй, бодлогодоо тусгах шаардлагатай байгааг Монгол Улсын Засгийн газарт зөвлөмж болгосон юм.

Монгол Улсын Их Хурлаас 2016 онд шинээр баталсан Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг нийгмийн гишүүний хувьд үндсэн эрхээ эдэлж, хөгжих боломж олгосон суурь эрх зүйн баримт бичиг болсон. Энэ хуулиар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийг хуульчилж эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлт, нийтийн тээвэр, зам, орон сууц, олон нийтийн барилга байгууламжийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх асуудлыг зохицуулсан юм.

Монгол Улсын Засгийн газраас хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүтцэд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал хариуцсан нэгж бий болгосон нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн талаар авах арга хэмжээг эрчимжүүлэх, төр,

төрийн бус байгууллагын түншлэл, хамтын ажиллагааг шинэ шатанд гаргах, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн чиглэлээр бодлого, хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэхэд томоохон дэвшил болсон.

Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан тайлангаар 2016 оны Монгол Улсын хэмжээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй 100,993 хүн байна. Тэдний 40.8 хувь нь төрөлхийн, 59.1 хувь нь ахуйн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас хөгжлийн бэрхшээлтэй болсон байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй 0-17 насны 10,407 хүүхэд байгаагаас 12.1 хувь нь харааны, 8.3 хувь нь хэл ярианы, 7.6 хувь нь сонсголын, 17,6 хувь нь сэтгэцийн бэрхшээлтэй, 21.2 хувь нь хөдөлгөөний, 9.8 хувь нь хавсарсан бэрхшээлтэй байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хөдөлмөрийн насны 92994 хүн байгаагаас зөвхөн 19 хувь нь хөдөлмөр эрхэлж байна. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс цалин хөлстэй хөдөлмөр эрхэлж, өөртөө болон өрх, гэр бүлдээ эдийн засгийн дэмжлэг үзүүлэх боломж бага байгаагаас ядууралд өртөж, амьжиргааны баталгаажих доод түвшнээс доогуур орлоготой амьдарч байна. Ажил эрхлэх хүсэл сонирхолтой, хөдөлмөрийн насны хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн хөтөлбөр байгаа хэдий ч санхүүгийн хомсдолоос шалтгаалан дорвитой хэрэгжихгүй байна.

Мөн Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын яамны судалгаагаар “хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн 40 орчим хувь нь цэцэрлэг, сургуулийн бага ангид суралцаж байдаг бол цаашид энэ хувь буурсаар ерөнхий боловсролын дунд, ахлах ангид суралцаж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоо нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн 14 хувь болсон” байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх ойлголт, хандлага нийгмийн аль ч түвшинд хангалтгүй, эдгээр хүмүүсийн асуудалд хүний эрхийн хувьд адил тэгш бус халамж хүртэгч, өвчтөн, нийгмийн идэвхгүй гишүүн мэтээр хандах хандлага байсаар байна.

Хот, хөдөөгийн хөгжлийн ялгаа нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн боловсрол, эрүүл мэнд, халамжийн үйлчилгээнд тэгш хамрагдах, хөдөлмөр эрхлэх, бие даан амьдрахад сөргөөр нөлөөлж, тэдний эрх нь зөрчигдөж, ялгаварлан гадуурхагдах нэг шалтгаан болж байна.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс нийгмийн бүхий л харилцаанд бүрэн дүүрэн оролцох нөхцөлийг бүрдүүлэх, тэдний дуу хоолойг нь олон нийт, шийдвэр гаргах түвшинд хүргэх хөгжлийн бэрхшээлийн талаар эерэг ойлголт, хандлагыг нийгэмд төлөвшүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй

болохоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, оролцоо, хөгжлийг дэмжих үндэсний хөтөлбөр” (цаашид “хөтөлбөр” гэх)-ийг боловсруулав.

Хөтөлбөр нь Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль болон Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030, Төрөөс хүн амын хөгжлийн талаар баримтлах бодлого (2016-2025), Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр зэрэг хууль, эрх зүйн баримт бичгийн хэрэгжилтийг хангах дунд хугацааны бодлогын баримт бичиг болно.

Монгол Улс Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын гишүүн орны хувьд НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн зорилт, Ази, Номхон далайн бүс нутаг дахь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст зориулсан “Эрхийг бодит болгоё” Инчеоны стратеги (2013-2022), ДЭМБ, ОУХБ, ЮНЕСКО, АидиДиСи байгууллагаас гаргасан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийг хамт олонд түшиглэн сэргээн засах удирдамж”, ДЭМБ-ын Хөгжлийн бэрхшээлийн талаарх үйл ажиллагааны дэлхийн төлөвлөгөө (2014-2021) зэрэг баримт бичгийг бүх шатанд хэрэгжүүлэхэд энэхүү хөтөлбөрийн ач холбогдол оршиж байна.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт, хугацаа

2.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн асуудлаарх хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, тэднийг нийгмийн бүхий л харилцаанд бүрэн дүүрэн оролцох, ая тухтай амьдрах, хөгжих боломжийг нэмэгдүүлэх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн талаарх ойлголт, хандлагыг олон нийтэд төлөвшүүлэх, тэдэнд ээлтэй нийгмийн орчинг бүрдүүлэхэд хөтөлбөрийн зорилго оршино.

2.2. Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

Зорилт 1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний алдагдсан чадварыг боломжит хэмжээнд хүртэл эргэн сэргээнэ.

Зорилт 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг бүх шатны боловсролд тэгш хамруулна.

Зорилт 3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

Зорилт 4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд ээлтэй нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг хүргэнэ.

Зорилт 5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд ээлтэй дэд бүтцийн болон мэдээллийн хүртээмжийг сайжруулна.

Зорилт 6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх мэдээллийн нэгдсэн санг бий болгоно.

Зорилт 7. Нийгмийн бүх орчинд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний амьдралд нөлөөлөх аливаа асуудлаар тэдний оролцоог хангана.

Зорилт 8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг гамшгийн болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, аюулгүй байдлаа хангах чадвартай болгоно.

2.3. Хөтөлбөрийг 2018-2022 онд хэрэгжүүлнэ.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилтыг хангах үйл ажиллагаа

3.1. Хөтөлбөрийн 1 дүгээр зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл

3.1.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний онцлог хэрэгцээнд нийцсэн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр:

3.1.1.1. нийгмийн эрүүл мэндийн асуудлаарх бодлого, хөтөлбөрт үнэлгээ хийж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрүүл мэндийг дэмжих асуудлыг шинээр тусгах;

3.1.1.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг гэр бүл, хамт олонд түшиглэн сэргээн засах тусламж, үйлчилгээний заавар, журмыг боловсруулан хэрэгжүүлэх;

3.1.1.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрүүл мэндийн өвөрмөц хэрэгцээнд нийцсэн ээлтэй тусламж, үйлчилгээний журмыг боловсруулж үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх;

3.1.1.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрэлт хэрэгцээг үндэслэн аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвүүдэд ахуй засалч, хөдөлгөөн засалч, сэтгэл зүйчийг ажиллуулах асуудлыг судлах;

3.1.1.5. эмнэлгийн мэргэжилтэн бэлтгэдэг төрийн болон хувийн их, дээд сургуулиудын сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний өвөрмөц хэрэгцээнд тохирсон хичээлийг (дохионы хэл, нөхөн үржихүй гэх мэт) оруулах;

3.1.1.6. сэргээн засах эмч, мэргэжилтэн, хөдөлгөөн засалч, хөдөлмөр засалч, хэл засалч болон эмнэл зүйн сэтгэл зүйч, хиймэл эрхтэн, туслах хэрэгслэл хийдэг техникч зэрэг мэргэжилтнийг үе шаттайгаар гадаад, дотоодод сургах;

3.1.1.7. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрүүл мэндтэй холбоотой асуудлаар судалгаа хийх.

3.1.2. Хөгжлийн бэрхшээл үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх талаар мэдээлэл сургалт, сурталчилгааг өргөжүүлэх, олон нийтийн оролцоог идэвхжүүлэх чиглэлээр:

3.1.2.1. ураг, нярай, бага насны хүүхдийг хөгжлийн бэрхшээлтэй болохоос сэргийлэх, эрт илрүүлэх талаарх ойлголтыг олон нийтэд мэдээллийн суваг, нийгмийн сүлжээгээр дамжуулан хүргэх;

3.1.2.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, тэдний гэр бүлийн гишүүдэд сэргээн засах арга барилыг эзэмшүүлэх сургалт зохион байгуулах;

3.1.2.3. эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд зориулан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг ялгаварлан гадуурхлаас ангид байхад чиглэсэн харилцаа, хандлагыг хэвшүүлэх сургалтыг тогтмол зохион байгуулах;

3.1.2.4. анхан шатны эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч нар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг хоёрдогч хүндрэл (цооролт, шээсний замын халдвар, үений хөдөлгөөн хязгаарлагдах, таргалалт, ясны сийрэгжилт, сэтгэл гутрал г.м) үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх талаар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, тэдний гэр бүлийн гишүүдэд зөвлөгөө, мэдээлэл тогтмол өгч байх;

3.1.2.5. хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлэх, хүүхдийн хөгжлийн явцыг хянах зорилгоор “Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэр”-ийн агуулгыг шинэчилж, хэрэглээг сайжруулах талаар өрхийн эмч, эцэг, эхчүүдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэх.

3.1.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрүүл мэндийн өвөрмөц хэрэгцээнд нийцсэн ээлтэй тусламж, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, чанарыг сайжруулах чиглэлээр:

3.1.3.1. халдварт бус өвчин нь архагшсаны улмаас сэргээн засалтын тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай хүний эмнэлэг, сувиллын хооронд илгээн эмчлүүлэх журам боловсруулж хэрэгжүүлэх;

3.1.3.2. эрүүл мэндийн байгууллагад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний өвөрмөц хэрэгцээнд нийцсэн ээлтэй тусламж, үйлчилгээг бий болгох;

3.1.3.3. хүүхдийг 18 сар, 30-36 сартайд нь эрүүл мэнд, хөгжлийн иж бүрэн үзлэгт хамруулж илэрсэн хөгжлийн хоцрогдолтой хүүхдэд дэмжлэг үзүүлэх удирдамж боловсруулж хэрэгжүүлэх;

3.1.3.4. эрүүл мэндийн байгууллагыг хөгжлийн бэрхшээлтэй охид, эмэгтэйчүүдэд нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг хүргэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, туслах хэрэгслэлээр хангах, хүний нөөцийг чадавхжуулах;

3.1.3.5. Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төвд Дауны хам шинжтэй хүүхдийг хянах, эцэг, эхэд нь зөвлөгөө өгөх кабинет ажиллуулах;

3.1.3.6. аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн байгууллага нь нарийн мэргэжлийн эмч, сэтгэл зүйч, ахуйн болон хөдөлгөөн засалчдаас бүрдсэн мэргэжлийн багийг бүрдүүлэн харьяа нутаг дэвсгэртээ оршин суугаа хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийг тогтоох оношилгоо хийж дүгнэлтээ “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол нийгмийн хамгааллын салбар комисс”-т хүргүүлэх;

3.1.3.7. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын шийдвэрийн дагуу эмчилгээ, үйлчилгээг эрүүл мэндийн байгууллага үзүүлж байх.

3.1.4. Сэргээн засалт, хиймэл эрхтэн, туслах хэрэгслийн үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулах чиглэлээр:

3.1.4.1. бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төв, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг сэргээн засах танхим ажиллуулах;

3.1.4.2. хиймэл эрхтэн, туслах хэрэгслийг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст тохируулах арга техникийн талаар өрх, сумын эрүүл мэндийн төвийн ажилтнуудад сургалт зохион байгуулах;

3.1.4.3. аймаг, дүүрэгт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст нэн хэрэгцээтэй туслах хэрэгсэл хийх, завсарлах жижиг оврын ортопедийн цех ажиллуулах.

3.1.5. Хөгжлийн бэрхшээлийн олон улсын ангиллыг нэвтрүүлэх чиглэлээр:

3.1.5.1. биеийн үйлдэл, хөгжлийн бэрхшээл, эрүүл мэндийн олон улсын ангилал (ICF)-ыг нэвтрүүлсэн зарим орны туршлагыг судлах;

3.1.5.2. биеийн үйлдэл, хөгжлийн бэрхшээл, эрүүл мэндийн олон улсын ангилал (ICF)-ын талаар холбогдох төр, төрийн бус байгууллагын ажилтнуудад сургалт зохион байгуулах;

3.1.5.3. биеийн үйлдэл, хөгжлийн бэрхшээл, эрүүл мэндийн олон улсын ангилал (ICF)-ыг нэвтрүүлэх чиглэлээр туршилтын төсөл хэрэгжүүлэх.

3.2. Хөтөлбөрийн 2 дугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл

3.2.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг боловсролын үйлчилгээнд хамрагдах нөхцөл, боломжийг хангах эрх зүйн орчин бүрдүүлэх чиглэлээр:

3.2.1.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн боловсролын үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа одоогийн нөхцөл байдлын судалгааг үндэсний хэмжээнд хийх;

3.2.1.2. сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллага болон ерөнхий боловсролын сургуульд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах туслах багшийн орон тоо, цалин хөлс, санхүүжилтийг шийдвэрлэх, ажил, үүргийг оновчтой болгох эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох;

3.2.1.3. хүүхдийн онцлог хэрэгцээнд нийцсэн ганцаарчилсан сургалтын төлөвлөгөөний загвар, аргачлалыг боловсруулж хэрэгжүүлэх;

3.2.1.4. явуулын багшийн үйлчилгээг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд хүргэх ажлыг зарим дүүрэг, аймагт туршилтын байдлаар хэрэгжүүлэх;

3.2.1.5. тусгай хэрэгцээт боловсрол шаардлагатай нэг суралцагчид ногдох хувьсах зардлын норматив, тэдэнд зориулсан нэмэлт үйлчилгээний зардлыг шийдвэрлэх эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох;

3.2.1.6. ерөнхий боловсролын сургуульд суралцаж байгаа тусгай хэрэгцээт боловсрол шаардлагатай суралцагчийн сурлагын амжилтыг үнэлэх үнэлгээний журам шинээр боловсруулах;

3.2.1.7. их, дээд сургууль, коллеж, ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагч, цэцэрлэгт хүмүүжиж байгаа хөгжлийн

бэрхшээлтэй хүүхдэд тохирох хэрэглэгдэхүүн, сургалтын орчныг бүрдүүлэх загвар боловсруулж, хүргүүлэх;

3.2.1.8. багш бэлтгэдэг төрийн болон хувийн их, дээд сургуулийн сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрт заавал судлах “Тусгай хэрэгцээт боловсрол” хичээлийг оруулах;

3.2.1.9. монгол дохионы хэлний хэлмэрч, орчуулгын үйл ажиллагаа эрхлэх, үйлчилгээ үзүүлэх журам боловсруулж батлах;

3.2.1.10. брайль үсгийн стандартыг боловсруулж батлуулах.

3.2.2. Сургуулийн өмнөх насны болон бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх чиглэлээр:

3.2.2.1. цэцэрлэгт хүүхэд шинээр элсүүлэхдээ хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг дараалал харгалзахгүй элсүүлэх чиглэл баримтлах;

3.2.2.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг хөгжүүлэх, нөхөн сэргээх, ахуйн баримжаа олгох чиглэлээр сургалтын модул боловсруулж сургуулийн өмнөх, бага ангийн багш нарт сургалт зохион байгуулах;

3.2.2.3. цэцэрлэг, сургууль бүрт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах арга зүйгээр хангах ур чадвар бүхий хүний нөөцийг бэлтгэх;

3.2.2.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулан эрт оролцооны хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангах ажлыг зохион байгуулах;

3.2.2.5. бага боловсролд хамрагдах хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд боловсролын оношилгоо хийх арга зүйг боловсруулж турших.

3.2.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний дээд боловсрол эзэмших боломжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр:

3.2.3.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй оюутныг суралцахад нь дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор тухайн сургуулийн “Оюутанд үйлчлэх төв”-д тэдэнд туслах ажилтан ажиллуулах чиглэл гаргаж хэрэгжүүлэх;

3.2.3.2. тусгай хэрэгцээт боловсролын багш, хэл засалч, хөдөлгөөн засалч, хөдөлмөр засалч, дохионы хэлмэрч-орчуулагч, сэтгэл зүйчийг бакалавр, магистр, докторын түвшинд гадаад, дотоодод шинээр бэлтгэх, мэргэжил дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх сургалтад хамруулах;

3.2.3.3. боловсролын зээлийн сангаас хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний бакалавр, магистр, докторын сургалтын зардлыг хөнгөлөх асуудлыг боловсруулж хэрэгжүүлэх.

3.2.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд амьдрах ухааны болон мэргэжлийн чиг баримжаа олгох насан туршийн боловсролын үйлчилгээний загварыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр:

3.2.4.1. Насан туршийн боловсролын үндэсний төв, аймаг, дүүргийн Насан туршийн боловсролын төв, сумын нэгжээр дамжуулан хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд ахуйн баримжаа олгох, амьдрах ухааны сургалт зохион байгуулах, бусад боловсролын үйлчилгээний тохирох хэлбэрт хамруулах туршилтын төслийг хэрэгжүүлэх;

3.2.4.2. дүйцсэн хөтөлбөрөөр хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг бага, суурь, бүрэн дунд боловсрол эзэмшүүлэх сургалтыг үргэлжлүүлэх;

3.2.4.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн өөрт нь байгаа авьяас, ур чадвар, нөөц боломжид тулгуурлан мэргэжлийн чиг баримжаа олгож амьдралд бэлтгэх;

3.2.4.4. хүнд хэлбэрийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн хэрэгцээнд тулгуурлан танхимын болон гэрийн сургалт хосолсон хөтөлбөр боловсруулах.

3.2.5. Боловсролын үйлчилгээг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй болгох чиглэлээр:

3.2.5.1. сургалтад ашиглаж байгаа ном, сурах бичгийг хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдын онцлог хэрэгцээнд нийцүүлэн хүртээмжтэй хэлбэрээр хэвлэн (аудио, видео, DVD, брайль, дүрс зурган өгүүлэмжтэй) түгээх;

3.2.5.2. тусгай сургууль, цэцэрлэгийн хүүхэд тээвэрлэх зориулалтын автобусыг шинэчлэн үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх;

3.2.5.3. мэдээлэл, харилцаа холбооны техник, технологид суурилан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд бие даан сурах

сургалтын орчныг бүрдүүлэх талаар холбогдох мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллах;

3.2.5.4. боловсролын байгууллага нь гадна болон дотно орчноо MNS6055:2009 стандартын дагуу тохижуулах.

3.2.6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг биеийн тамир, спорт, соёлын арга хэмжээнд татан оролцуулах, тэднийг амьдралын зөв дадал хэвшилд сургах чиглэлээр:

3.2.6.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний дунд нийтийн биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх зорилгоор сурталчилгаа хийх;

3.2.6.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн улсын аварга шалгаруулах тэмцээнийг жил бүр зохион байгуулах, гадаадад оролцох тэмцээний санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх тив, дэлхийн түвшинд өрсөлдөх тамирчдыг бэлтгэх;

3.2.6.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй тамирчин, багш дасгалжуулагч, боловсон хүчнийг бэлтгэх, чадавхжуулах;

3.2.6.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний урлагийн их наадам, дүрслэх урлаг, гар урлалын бүтээлийн үзэсгэлэн, худалдааг тогтмол зохион байгуулах;

3.2.6.5. ерөнхий боловсролын тусгай сургуулийн биеийн тамирын хичээлийн агуулгад тусгай олимпийн хөтөлбөрт орсон спортын төрлийг оруулах.

3.3. Хөтөлбөрийн 3 дугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл

3.3.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр:

3.3.1.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөдөлмөр эрхлэлтийн байдалд дүн шинжилгээ хийж Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;

3.3.1.2. хөдөлмөр эрхлэж амжилтад хүрсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг олон нийтэд сурталчлах арга хэмжээг зохион байгуулах;

3.3.1.3. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлт, судалгаа, хөгжлийн төв”-ийн барилгыг Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр барих;

3.3.1.4. хөдөлмөрийн биржүүдийн үйл ажиллагааг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй болгох, тэднийг ажилд зуучлах үйлчилгээг төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор сайжруулах;

3.3.1.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг сурталчилах, борлуулах цэг бий болгоход төрөөс дэмжлэг үзүүлэх;

3.3.1.6. ажил олгогч нарт ажлын байрыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн онцлог байдалд нийцүүлэх сургалтыг холбогдох төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор зохион байгуулах;

3.3.1.7. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд тавих хяналтад хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулах;

3.3.1.8. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээ шаардлагад үндэслэн тэднийг мэргэжлийн сургалтад хамруулах, шинээр мэргэших, хос мэргэжил эзэмших сургалтыг зохион байгуулах;

3.3.1.9. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрийн хамрах хүрээг оновчтой болгох, төрийн бус байгууллагуудын хяналт, оролцоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр нэмэлт оруулах.

3.3.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний мэргэжлийн ур чадварыг хөгжүүлэх чиглэлээр:

3.3.2.1. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад хөгжлийн бэрхшээлтэй суралцагчдын суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, суралцагчдын тоог нэмэгдүүлэх;

3.3.2.2. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллага нь мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг хамруулахдаа тэдний хүсэл сонирхол, хөгжлийн бодит боломжид суурилах талаар эцэг, эхэд зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх;

3.3.2.3. мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын багш, ажилчдад хөгжлийн бэрхшээл болон тэдэнд тохирох хэрэглэгдэхүүний талаар мэдлэг, ойлголт олгох сургалт зохион байгуулах;

3.3.2.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулан ажил, мэргэжлийн чиг баримжаа олгох чиглэлээр гарын авлага, танилцуулгыг хүртээмжтэй хэлбэрээр түгээх;

3.3.2.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн дунд мэргэжлийн ур чадварын тэмцээнийг дотоодод хоёр жил тутамд зохион байгуулж, дэлхийн болон тивийн олон улсын “Абилимп”-ийн тэмцээнд оролцогчдод төрөөс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх.

3.4. Хөтөлбөрийн 4 дүгээр зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

3.4.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийгмийн хамгааллыг дэмжих чиглэлээр:

3.4.1.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг түрээсийн, халамжийн орон сууцанд хамрагдах талаар холбогдох дүрэм, журамд өөрчлөлт оруулж, квотыг нэмэгдүүлэх;

3.4.1.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээг амьжиргааны доод түвшинтэй уялдуулан нэмэгдүүлж байх;

3.4.1.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст нэн хэрэгцээтэй хиймэл эрхтэн, туслах хэрэгслийн жагсаалт болон жишиг үнийг инфляцийн түвшинтэй уялдуулан шинэчилж байх;

3.4.1.4. нийгмийн халамжийн сангаас хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд үзүүлж байгаа тусламж, хөнгөлөлтөд дүн шинжилгээ хийж, халамжийн үйлчилгээг оновчтой болгох;

3.4.1.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг хамт олонд түшиглэн хамруулан хөгжүүлэх үйлчилгээний стандартыг боловсруулж батлуулах;

3.4.1.6. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд, иргэдийг хамт олонд түшиглэн хамруулан хөгжүүлэх хөгжлийн төвийг 6 аймагт Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр байгуулах, тоног төхөөрөмжөөр хангах.

3.5. Хөтөлбөрийн 5 дугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

3.5.1. Иргэний барилга, зам, замын байгууламж, нийтийн тээврийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

3.5.1.1. иргэний барилга, зам, замын байгууламж, нийтийн тээврийн холбогдох стандартыг үнэлэх, шинэчлэх шаардлагатай зарим стандартыг олон улсын стандарттай нийцүүлэн боловсруулах;

3.5.1.2. зам, тээврийн дэд бүтэц болон нийгмийн үйлчилгээний бусад барилга байгууламжийн хүртээмжид төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор үнэлгээ хийх;

3.5.1.3. энэ хөтөлбөрийн 3.5.1.2-т заасан үнэлгээ дээр үндэслэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжгүй зам, тээврийн байгууламжийн болон нийгмийн үйлчилгээний бусад барилга байгууламж, иргэний барилгыг тохижуулах;

3.5.1.4. хүртээмж болон түгээмэл загварын талаарх мэдлэг ойлголтыг барилга архитектур, зам, замын байгууламж зэрэг техникийн чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэдэг их, дээд сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт тусгуулах;

3.5.1.5. “Явган хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан зам. Техникийн шаардлага” MNS 5682:2006 стандартыг шинэчлэн боловсруулж батлуулах;

3.5.1.6. хорооллын доторх гудамж, замын стандартыг шинээр боловсруулах.

3.5.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний мэдээллийн хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр:

3.5.2.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний мэдээллийн хүртээмжийг сайжруулах чиглэлээр холбогдох хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар санал боловсруулах;

3.5.2.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний мэдээллийн хүртээмжийн талаарх олон улсын стандартыг судлах, шаардлагатай стандартыг шинээр боловсруулах;

3.5.2.3. төр, хувийн хэвшлийн байгууллагын цахим хуудсыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй болгох талаар техникийн шийдэл боловсруулах;

3.5.2.4. сонсгол, хэл ярианы бэрхшээлтэй хүнээс яаралтай тусламжийн дуудлагыг хүртээмжтэй хэлбэрээр хүлээн авах зайн дүрс, ярианы үйлчилгээг нэвтрүүлэх;

3.5.2.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаар төрөөс хэрэгжүүлж байгаа бодлого, арга хэмжээний талаарх мэдээллийг хүртээмжтэй хэлбэрээр олон нийтэд түгээх (ном, вэбсайт);

3.5.2.6. Монголын үндэсний олон нийтийн телевиз бусад арилжааны телевизийн мэдээллийн болон танин мэдэхүйн хөтөлбөрийг дохионы орчуулгатай, уран сайхны киног хадмал орчуулгатай болгох.

3.6. Хөтөлбөрийн 6 дугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл

3.6.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгох чиглэлээр:

3.6.1.1. Үндэсний статистикийн хорооны мэдээллийн нэгдсэн сан дахь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний статистик тоо, мэдээллийн төрлийг нэмэгдүүлэх;

3.6.1.2. хүн ам, орон сууцны тооллогын асуумжид “Вашингтоны бүлгийн асуулга”-ыг тусгах;

3.6.1.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүстэй холбоотой мэдээллийн нэгдсэн санг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд бий болгох;

3.6.1.4. хөгжлийн бэрхшээлийн статистик мэдээ, мэдээллийн талаарх олон улсын уулзалт, сургалтад төр, төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулах.

3.7. Хөтөлбөрийн 7 дугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл

3.7.1. Хөгжлийн бэрхшээлийн талаарх олон нийтийн мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр:

3.7.1.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй эцэг, эхэд сэтгэл зүйн дэмжлэг үзүүлэх, хүүхдээ асарч, хүмүүжүүлэх талаар тэднийг чадавхжуулах сургалт зохион байгуулах;

3.7.1.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллагчид болон аймаг, дүүргийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын гишүүдийг чадавхжуулах сургалт зохион байгуулах;

3.7.1.3. хүчирхийлэлд өртсөн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд эрх зүйн туслалцаа үзүүлэх, зөв харилцах талаарх сургалтыг цагдаа, өмгөөлөгч, шүүгч, нийгмийн ажилтан, эмч бусад холбогдох албаны хүмүүсийн дунд зохион байгуулах;

3.7.1.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд ээлтэй, дэд бүтцийн болон мэдээллийн хүртээмж бүрдүүлж үйлчилгээ үзүүлсэн аж ахуйн нэгж байгууллага, болон ажил олгогчийг жил бүр шалгаруулан урамшуулах;

3.7.1.5. хөгжлийн бэрхшээл ба тэгш байдлын тухай (DET) сургалтыг олон нийтэд хүргэх.

3.7.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг ялгаварлан гадуурхахаас ангид байх, улс төрийн оролцоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр:

3.7.2.1. хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль тогтоомжид хөгжлийн бэрхшээл, хүйс, нийгмийн байдал болон бусад хүчин зүйлийн улмаас хүнийг ялгаварлан гадуурхсан заалт байгаа эсэхэд үнэлгээ хийж шаардлагатай бол өөрчлөлт оруулах;

3.7.2.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй сонгогчийн сонгуулийн боловсролыг дээшлүүлэх болон сонгууль зохион байгуулж байгаа хүмүүст хөгжлийн бэрхшээлийн талаар мэдлэг олгох сургалтыг төрийн бус байгууллагын оролцоотойгоор зохион байгуулах;

3.7.2.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийг сонгуулиа чөлөөтэй өгөх боломж бүрдүүлэх зорилгоор сонгуулийн байрыг хүртээмжтэйгээр тохижуулах;

3.7.2.4. сонгуулийн хуудсыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн онцлог хэрэгцээнд тохируулж хэвлэх;

3.7.2.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний сонгогдох эрхийг хангах хүрээнд Улс төрийн намуудын тухай, Сонгуулийн тухай хуульд үнэлгээ хийж дүгнэлт гаргах.

3.7.3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний өөрөө өөртөө туслах бүлэг бий болгох, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд болон төрийн бус байгууллагыг чадавхжуулах чиглэлээр:

3.7.3.1. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн өөрөө өөртөө туслах бүлэг бий болгох, төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээнд хамруулах талаар тэдэнд сургалт зохион байгуулах;

3.7.3.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төрийн бус байгууллагын гишүүдийг чадавхжуулах зорилгоор дотоод, гадаадын сургалтад хамруулах;

3.7.3.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй залуу манлайлагчдыг бэлтгэх дотоод, гадаадын сургалтад хамруулах;

3.7.3.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллага, холбоодын чадавхыг бэхжүүлэх зорилгоор бүсийн болон үндэсний чуулга уулзалтыг зохион байгуулах;

3.7.3.5. бүх яам, аймаг, дүүргийн дэргэдэх хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний орон тооны бус дэд болон салбар зөвлөлийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулах.

3.8. Хөтөлбөрийн 8 дугаар зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл

3.8.1. Гамшгийн үед хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст тулгарч болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, харилцан мэдээлэл дамжуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх чиглэлээр:

3.8.1.1. гамшгийн эрсдэлийн үед хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүстэй ажиллах арга барилыг эзэмшүүлэх сургалтыг онцгой байдлын ажилтнуудын дунд зохион байгуулах;

3.8.1.2. гамшгийн эрсдэлээс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх сургалтыг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн болон тэдний асран хамгаалагч нарт зориулан төв, орон нутгийн онцгой байдлын газар, хэлтсээс тогтмол зохион байгуулах;

3.8.1.3. гамшгаас өөрийгөө хамгаалах арга зүйг тусгасан гарын авлагыг хүртээмжтэй хэлбэрээр бэлтгэж тараах;

3.8.1.4. гамшиг, осол, аюулт үзэгдлийн үед хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд үзүүлэх үйлчилгээг тэдгээрийн онцлог хэрэгцээнд тохируулан үзүүлэх;

3.8.1.5. болзошгүй гамшгаас урьдчилан сэргийлэх дүрс бичлэгийн богино хэмжээний кино, шторк, сэрэмжлүүлгийг хадмал болон дохионы тайлбартайгаар явуулах.

Дөрөв. Хөтөлбөрийн үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

4.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр дараах үр дүн гарна:

4.1.1. эрүүл мэнд, сэргээн засалтын тусламж, үйлчилгээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хамрагдалт нэмэгдэж, үйлчилгээ үзүүлэгч нарын хандлага өөрчлөгдөж, үйлчилгээний хүртээмж сайжирна.

4.1.2. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд бүх шатны боловсролд тэгш хамрагдах боломж бүрдэнэ.

4.1.3. хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлт нэмэгдэнэ.

4.1.4. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд зориулсан иргэний барилга, зам, замын байгууламж, нийтийн тээвэр болон мэдээллийн хүртээмж сайжирсан байна.

4.1.5. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх мэдээллийн нэгдсэн сан бий болно.

4.1.6. хөгжлийн бэрхшээлийн талаарх эерэг хандлага нийгмийн түвшинд бий болж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн бусдын адил нийгмийн амьдралд бүрэн дүүрэн оролцох боломж нэмэгдэнэ.

4.1.7. хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, тэдний асран хамгаалагч нар гамшгийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх мэдлэг, чадвартай болсон байна.

4.2. Хөтөлбөрийн үр дүнг дараах шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ:

№	Шалгуур үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Суурь түвшин		Зорилтот түвшин		Мэдээллийн эх сурвалж	Хэрэгжүүлэгч байгууллага
			Он	Үзүүлэлт	Он	Үзүүлэлт		
Зорилт 1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний алдагдсан чадварыг боломжит дээд хэмжээнд хүртэл эргэн сэргээнэ.								
1.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй болохоос сэргийлэх, хөгжлийн хоцрогдлыг бага насанд нь илрүүлэх, хөгжлийн дэмжлэг үзүүлэх талаар жилд зохион байгуулсан сурталчилгааны тоо	Тоо	2016	-	2022	15	Эрт илрүүлгийн өдрийн тайлан, Аймаг, дүүргийн ЭМБ-ын тайлан	ЭМЯ
1.2	Хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээлийг эрт илрүүлж хөгжлийн дэмжлэгт хамруулах тогтолцооны загварыг хэрэгжүүлж байгаа аймаг, дүүргийн тоо	Тоо	2016	Байхгүй	2021	30	ЭМЯ, БСШУСЯ, ХНХЯ-ны хэрэгжүүлж байгаа төслүүдийн тайлан	ЭМЯ, ХНХЯ
1.3	Хөгжлийн хоцрогдол, бэрхшээлтэй хүүхдэд хөгжлийн үнэлгээ хийх сургалтад хамрагдсан эрүүл мэндийн ажилтны тоо	тоо	2016	0	2022	2000	Сургалтын тайлан	ЭМЯ
1.4	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн оношийг тогтоох төрөлжсөн мэргэжлийн баг ажиллуулдаг эрүүл мэндийн байгууллагын тоо	тоо	2017	0	2022	30	ЭМЯ-ны тайлан	ЭМЯ

1.5	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын хурлаар хөгжлийн бэрхшээлийг тогтоосон хүүхдийн эзлэх хувь	Хувь	2016	0	2022	100	Комиссын тайлан	ХНХЯ, комисс
1.6	Хөдөлгөөн засалч, ахуй засалч, сэтгэл зүйч бүтэн орон тоогоор ажиллаж байгаа аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, дүүргийн ЭМТ-ийн тоо	тоо	2016	25	2022	30	Эрүүл мэндийн үзүүлэлт 2016	ЭМЯ
1.7	Туслах хэрэгслийг тохируулах, дохионы хэл, брайль үсгийг хэрэглэх талаар сургалтад хамрагдсан эрүүл мэндийн ажилтны тоо	тоо	2016	0	2022	50	Сургалтын тайлан	ЭМЯ
Зорилт 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг бүх шатны боловсролд тэгш хамруулна.								
2.1	Боловсролгүй хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	22	2022	20.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
2.2	Сургуулийн өмнөх боловсролд хамрагдаж байгаа 2-5 насны хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн нийт хүүхдийн дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	38.7	2022	55.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
2.3	Бага боловсрол эзэмшсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	16.9	2022	35.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
2.4	Бүрэн дунд боловсрол эзэмшсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	25.1	2022	40.5	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
2.5	Техник мэргэжлийн боловсрол эзэмшсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	3.5	2022	20.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
2.6	Тусгай мэргэжлийн дунд боловсрол эзэмшсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	6.2	2022	13.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
2.7	Дээд боловсрол эзэмшсэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	7.7	2022	15.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	БСШУСЯ
Зорилт 3. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.								
3.1	16 ба түүнээс дээш насны хөдөлмөр эрхэлж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо	тоо	2016	19563	2022	35000	ҮСХ 2016 оны тоо	ХНХЯ
3.2	Цалинтай хөдөлмөр эрхэлж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	35.7	2022	55.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	ХНХЯ
3.3	Хувиараа хөдөлмөр эрхэлж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хүн амын дунд эзлэх хувь	Хувь	2010	41.7	2022	60.0	2010 оны Хүн ам, орон сууцны тооллого	ХНХЯ

3.4	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөрт хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний дунд эзлэх хувь	Хувь	2015	16.59	2022	40.0	ХХҮЕГ	ХНХЯ
Зорилт 4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд ээлтэй нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг хүргэнэ.								
4.1	Олон нийтийн оролцоонд түшичлэгсэн халамжийн үйлчилгээнээс үйлчилгээ авч байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо	Тоо	2016	2506	2022	6000	ХХҮЕГ	ХНХЯ
4.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг бие даан амьдрахад нь дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээнд хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний дунд эзлэх хувь	Хувь	2016	-	2022	5.0	ХХҮЕГ	ХНХЯ
Зорилт 5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд ээлтэй дэд бүтцийн болон мэдээллийн хүртээмжийн үйлчилгээг сайжруулна.								
5.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй иргэний барилга байгууламжийн хувь	Хувь	2014	17.5	2022	30.0	ХНХЯ, НЗДТГ хамтарсан үнэлгээний тайлан	БХБЯ, Аймгийн ЗДТГ
5.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй нийтийн тээврийн хэрэгслийн эзлэх хувь	Хувь	2016	2.6	2022	4.0	НЗДТГ-ын Нийтийн тээврийн судалгааны тайлан	ЗТХЯ, Аймаг, нийслэлийн ЗД
5.3	Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүгнэлт гаргах улсын комисст ажиллаж байгаа хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний тоо	Тоо	2015	0	2022	25		БХБЯ, Аймгийн ЗДТГ
5.4	Нийт телевизийн сувгуудаас мэдээний хөтөлбөрөө дохионы хэл дээр болон тайлбар бичигтэй явуулж байгаа телевизийн сувгуудын эзлэх хувь	Хувь	2015	1.6	2022	4.0	ХХЗХ-ны тайлан	МТХ, ТВ-ийн сувгууд
Зорилт 6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх мэдээллийн нэгдсэн санг бий болгоно.								
6.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх мэдээллийн сан		2016		2022		Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх мэдээллийн нэгдсэн сан бий болсон байна.	ҮСХ, ҮСХ, ХНХЯ
Зорилт 7. Нийгмийн бүх орчинд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний амьдралд нөлөөлөх аливаа асуудлаар тэдний оролцоог хангана.								
7.1	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг сонгуулиа чөлөөтэй өгөх боломж бүрдүүлсэн сонгуулийн байрны хувь	Хувь	2016	27	2022	48.0	СЕХ	СЕХ

7.2	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний талаарх ойлголт нэмэгдүүлэх сургалтад хамрагдсан төрийн байгууллагын ажилтны тоо	Тоо	2017	-	2022	6000-8000	Судалгааны тайлан	Холбогдох байгууллагууд
7.3	Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн болон зөрчигдсэн эрхээ хамгаалуулахаар хууль зүйн туслалцаа авсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний дунд эзлэх хувь	Хувь	2015	-	2022	20.0	Судалгааны тайлан	ХЗДХЯ ХНХЯ
Зорилт 8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг гамшгийн болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, аюулгүй байдлаа хангах чадвартай болгоно.								
8.1	Гамшгийн эрсдэлийн үед хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүстэй ажиллах арга барил эзэмшүүлэх сургалтад хамрагдсан онцгой байдлын ажилтны тоо	Тоо	2016	1320	2022	7000	НОБГ-ын судалгааны тайлан	ОБЕГ
8.2	Гамшгийн эрсдлээс хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх сургалтад хамрагдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн, тэдний асран хамгаалагчдын тоо	Тоо	2016	430	2022	20000	НОБГ-ын судалгааны тайлан	ОБЕГ

Тав. Хөтөлбөрийн санхүүжилтийн эх үүсвэр, шаардагдах хөрөнгийн хэмжээ

5.1. Хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгагдсан үйл ажиллагааг дараах эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ:

5.1.1. улсын болон орон нутгийн төсөв;

5.1.2. олон улсын байгууллага, хандивлагч орны зээл, тусламж болон төсөл, хөтөлбөрийн санхүүжилт;

5.1.3. төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн хандив, тусламж;

5.1.4. бусад эх үүсвэр.

Зургаа. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

6.1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг нэгдсэн удирдлагаар хангана.

6.2. Орон нутгийн хэмжээнд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг удирдан зохицуулах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих ажлыг бүх шатны Засаг дарга гүйцэтгэнэ.

6.3. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэгч байгууллагууд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тухайн жилийн тайланг дараа оны 2 дугаар сарын 1-ний дотор хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

6.4. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тайланг нэгтгэн I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулна.

6.5. Хөтөлбөрийн хэрэгжилт, явцын хяналт-шинжилгээг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн бус байгууллагын төлөөлөлтэй хамтран гүйцэтгэнэ.

6.6. Явцын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийг үндэслэн хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, шалгуур үзүүлэлтэд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

6.7. Үр дүнгийн үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмж нь холбогдох бодлогын баримт бичиг боловсруулах үндэслэл болно.

6.8. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хөтөлбөр хэрэгжиж дууссаны дараа үр дүнгийн үнэлгээг хөндлөнгийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2017 оны 12 дугаар
сарын 13-ны өдөр

Дугаар 337

Улаанбаатар
хот

**Монгол Улсын 2018 оны төсвийн тухай хууль,
Нийгмийн даатгалын сангийн 2018 оны төсвийн тухай
хууль, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2018 оны
төсвийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах
талаар авах арга хэмжээний тухай**

Төсвийн тухай хуулийн 10.1.7, 10.1.11, Засгийн газрын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасныг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Төсвийн сахилга, хариуцлагыг чангатгаж, төрийн үйлчилгээг иргэдэд шуурхай хүргэх зорилгоор дараах арга хэмжээ авч ажиллахыг төсвийн ерөнхийлөн захирагч, төсвийн шууд захирагч нарт даалгасугай:

1.1. Засгийн газраас Монгол Улсын 2018 оны төсвийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангийн 2018 оны төсвийн тухай, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2018 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль санаачлахгүй байх зарчим баримталж байгаатай холбогдуулан батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу үр ашигтай, хэмнэлттэй зарцуулж, аливаа өр, авлага үүсгэхгүй байхаар үйл ажиллагаагаа зохион байгуулах;

1.2. төсвийн хууль тогтоомж зөрчин төсвийн хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулсан, өр үүсгэсэн болон тендер шалгаруулалтыг зохион байгуулж үнэлэхдээ холбогдох хууль, журам зөрчсөн албан тушаалтанд хуульд заасан хариуцлага ногдуулж, гарсан зөрчлийг тухай бүр залруулж ажиллах;

1.3. арилжааны банк дахь бүх шатны төсвийн байгууллагын цалингийн болон жижиг мөнгөн сангийн данснаас бусад дансыг хааж, төрийн сангийн нэгдсэн дансанд шилжүүлэх, гадаад зээл, тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа төсөл, хөтөлбөрийн арилжааны банк дахь дансыг төрийн сангийн нэгдсэн дансанд шилжүүлж, цаашид төсвийн байгууллага арилжааны банкинд шинээр данс нээхгүй байх, төсвийн аливаа мөнгөн хөрөнгө, санхүүгийн эх үүсвэрийг төрийн сангийн нэгдсэн дансаар дамжуулан удирдаж, мөнгөн хөрөнгийн ашиглалтыг сайжруулан үр ашгийг нэмэгдүүлэх;

1.4. улс, орон нутгийн төсөв, нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын санд төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөөг нэр төрөл бүрээр сар, улирлын хуваарийн дагуу жигд ханган биелүүлэхэд онцгой анхаарч ажиллах;

1.5. Улсын Их Хурлаас 2017 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдөр баталсан Газрын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулиуд болон 2018 оноос хэрэгжиж эхлэх татварын хуулиудын хэрэгжилтийг зохион байгуулах;

1.6. төсвийн байгууллагын төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулахдаа Сангийн сайдын 2017 оны 216 дугаар тушаалаар баталсан “Төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогыг зарцуулах, тайлагнах, нягтлан бодох бүртгэлд тусгах, хяналт тавих журам”-ыг мөрдөж ажиллах;

1.7. төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу зохион байгуулах чиглэлээр дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх:

а/ Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 45.4-т заасан төсөл, арга хэмжээний зураг төсөв, ажлын даалгавар, техник, эдийн засгийн үндэслэлийг 2018 оны 1 дүгээр сарын 10-ны дотор Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт хүргүүлэх;

б/ улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө, бусад эх үүсвэр, өөрийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх барилга, зам, инженерийн шугам сүлжээ зэрэг улирлын шинж чанартай төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг шуурхай зохион байгуулан хуулийн дагуу шалгарсан гүйцэтгэгчтэй 2018 оны 4 дүгээр сарын 1-ний өдрийн дотор гэрээ байгуулж, төсөл, арга хэмжээний ажлыг эхлүүлсэн байх;

в/ худалдан авах ажиллагааг цахимаар (tender.gov.mn) зохион байгуулж, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тендерийн урилга, үр дүнг тухай бүр цахим системд оруулж нийтэд мэдээлж байх;

г/ бараа худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулахдаа үндэсний үйлдвэрлэлийн барааг импортоор ирж байгаа бараанаас тусад нь багцлан зохион байгуулах;

д/ төсвийн ерөнхийлөн захирагч нар өөрийн төсвийн багцад хамаарах бүх харьяа байгууллагуудын 2017 оны худалдан авах ажиллагааны тайлан, мэдээг нэгтгэн 2018 оны 1 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор Сангийн яаманд хүргүүлэх.

1.8. хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг шуурхай зохион байгуулах чиглэлээр төсвийн ерөнхийлөн захирагч нар дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх:

а/ улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2018 онд шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний байршил, хүчин чадлаас хамааруулан төсөвт өртгийн зөрүүг нягтлах ажлыг Барилга, хот байгуулалтын яамтай хамтран 2018 оны 1 дүгээр сарын 15-ны дотор зохион байгуулах;

б/ 2018 оны төсөвт тусгагдсан бөгөөд Засгийн газрын 2013 оны 226 дугаар тогтоолоор баталсан нэг маягийн загвар зургийн дагуу хийгдэх төсөл, арга хэмжээний холболтын зураг төсвийн зардлыг тухайн барилгын ажил гүйцэтгэх гэрээний дүнд багтаан хэрэгжүүлэх;

в/ төсвийн багцдаа батлагдсан хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнээс орон нутагт эрх шилжүүлэх ажлын жагсаалтыг 2018 оны 1 дүгээр сарын 5-ны дотор багтаан баталж, холбогдох байгууллагад хүргүүлэх.

2. Хүнс, тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ болон хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжид хамрагдах өрхийг тодорхойлох босго оноог шинэчлэн тогтоох, тэтгэвэр, тэтгэмжийг нэмэгдүүлэх, төрийн албан хаагчийн сахилга, хариуцлага, ажлын үр дүнгийн урамшуулал олгох, цалинтай эзж хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, малчны тэтгэвэр тогтоолгох насыг 5 насаар урагшлуулах зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдох шийдвэрийн төслийг боловсруулж 2017 оны 12 дугаар сард багтаан Засгийн газарт оруулахыг Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд С.Чинзоригт даалгасугай.

3. Сургалтын төлбөрийн дарамтыг багасгах, шат дамжлагыг цөөрүүлэх, зээлд хамрагдах шалгуур болон эргэн төлөх нөхцөлийг хялбар болгох, тухайн оюутан суралцаж төгсөөд хөдөлмөр эрхлэх явцдаа төлж барагдуулах зохицуулалтыг тусгах чиглэлээр Оюутны хөгжлийн зээлийн журамд өөрчлөлт оруулах асуудлыг 2017 онд багтаан Засгийн газрын хуралдаанд хэлэлцүүлж шийдвэрлүүлэхийг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайд Ц.Цогзолмаад даалгасугай.

4. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээний зардлыг зориулалтын дагуу үр ашигтай, оновчтой зарцуулж, энэ чиглэлээр олон улсын түншлэгч байгууллага, иргэд болон олон нийтийн идэвх санаачилгыг дэмжин хамтран ажиллаж, үр дүнг тогтмол нээлттэй мэдээлэхийг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Н.Цэрэнбатад даалгасугай.

5. “Хүүхэд бүр цэцэрлэгт” хөтөлбөр хэрэгжүүлж, анги дүүргэлт хэт өндөр байгаа сургууль, цэцэрлэгийн ачааллыг бууруулах, 3 ээлжтэй сургуулийг 2 ээлжид шилжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан 2018 оны 2 дугаар сард багтаан хөрөнгө оруулалтын төслийн гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж, 2018 онд ашиглалтад оруулах сургууль, цэцэрлэгийн барилгыг 2018 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс өмнө дуусгаж ашиглалтад хүлээлгэн өгөхийг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайд Ц.Цогзолмаа, Барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баделхан, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар (Ц.Ням-Осор)-т тус тус даалгасугай.

6. Улаанбаатар хотын цэвэрлэх байгууламжийг үе шаттай шинэчлэхтэй холбогдуулан цэвэрлэх байгууламжийн хуримтлагдсан лагийн ариутгал, халдваргүйтгэл хийх, хөрсжүүлэн нөхөн сэргээх, үнэргүйжүүлэх ажлын технологийн оновчтой шийдлийг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран 2017 онд багтаан тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны нарийвчилсан төлөвлөгөөг батлан 2018 оны I улиралд багтаан худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж хэрэгжүүлэхийг Барилга, хот байгуулалтын сайд Х.Баделхан, Нийслэлийн Засаг дарга С.Батболд нарт даалгасугай.

7. Орон нутгийн 2018 оны төсвийг хэрэгжүүлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг зохион байгуулж ажиллахыг аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгасгай:

7.1. орон нутгийн төсвийн суурь зарлагад нэмж тусгагдсан хөрөнгийн зардал, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг зайлшгүй шаардлагатай хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ болон орон нутагт үүссэн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд зориулалтын дагуу хууль тогтоомжид нийцүүлэн үр ашигтай зарцуулах;

7.2. хүнс, тэжээлийн дэмжлэг үзүүлэх үйлчилгээ болон нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж зэрэгт улсын төсвөөс орон нутгийн төсвийн суурь зарлагад нэмж хуваарилсан хөрөнгийг зөвхөн тухайн зориулалтын дагуу зарцуулах;

7.3. орон нутгийн дулааны үнэ тарифыг нэмэгдүүлэхгүй байх, төвлөрсөн халаалтад холбох, сумдын уурын зуухыг аймгийн төвийн уурын зуухтай нэгтгэн зохион байгуулахдаа төсвийн урсгал зардлыг нэмэгдүүлэхгүй байх, сумдын сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагуудын түлш, халаалтын зардлыг өр, авлага үүсгэхгүйгээр батлагдсан төсөвтөө багтаан санхүүжүүлэх;

7.4. улсын төсвийн хөрөнгөөр аймаг, нийслэлд баригдах барилга байгууламжийн ажлыг гүйцэтгэхэд орон нутгаас олгодог зөвшөөрлийг саадгүй шуурхай олгож, шаардлагатай бусад бүх талын дэмжлэг үзүүлж ажиллах.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

САНГИЙН САЙД

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2017 оны 12 дугаар
сарын 13-ны өдөр

Дугаар 343

Улаанбаатар
хот

Журам шинэчлэн батлах тухай

Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 13.1.11-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Соёлын өвийг хамгаалахад идэвх, санаачилгатай оролцсон иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулах журам”-ыг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталсугай.

2. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Журам батлах тухай” Засгийн газрын 2003 оны 1 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 23 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ
УХААН, СПОРТЫН САЙД**

Ц.ЦОГЗОЛМАА

Засгийн газрын 2017 оны 343 дугаар
тогтоолын хавсралт

**СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХАД ИДЭВХ САНААЧИЛГАТАЙ
ОРОЛЦСОН ИРГЭН, АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫГ
УРАМШУУЛАХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэхүү журмын зорилго нь соёлын өвийг хадгалж хамгаалах, олон нийтэд сурталчлах, устах аюулаас урьдчилан сэргийлэх, сэргээн засварлах, сан хөмрөгийг баяжуулахад иргэн, хуулийн этгээдийн оролцоог нэмэгдүүлэх, тэдний үзүүлсэн дэмжлэг туслалцаа, идэвх санаачилгыг урамшуулан алдаршуулахад оршино.

1.2. Соёлын өвийг хамгаалах үйлсэд идэвх, санаачилга гарган хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулахад энэхүү журмыг баримтална.

1.3. Төрийн албаны чиг үүргээ хэрэгжүүлсэн албан тушаалтан, соёлын өвийг хамгаалах чиг үүргийг гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгэсэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад энэхүү журам хамаарахгүй.

1.4. Урамшууллыг давхардуулан олгохгүй.

Хоёр. Урамшуулах үндэслэл, хэлбэр, хэмжээ

2.1. Урамшууллыг дараах тохиолдолд олгоно:

2.1.1. соёлын өвийг сурвалжлан олсон, нээлт хийсэн, соёлын өвийн сан хөмрөгийг баяжуулсан, авран хамгаалсан, олон нийтэд сурталчлан таниулсан, сэргээн уламжлуулсан, сэргээн засварласан ажилд 3-аас доошгүй удаа сайн дураараа идэвх санаачилгатай оролцсон;

2.1.2. соёлын өвийг гадаад улсад алдаршуулах, сурталчлах, түгээн дэлгэрүүлэх үйлсэд бодитой хувь нэмэр оруулсан;

2.1.3. соёлын биет өвийг байгалийн аюулт үзэгдэл, осол, аюулаас авран хамгаалахад идэвх зүтгэлтэй оролцсон;

2.1.4. соёлын биет өвийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлийг таслан зогсоосон, эсхүл гэмт хэрэг зөрчлийг илрүүлэхэд хувь нэмэр оруулсан нь хуулийн байгууллагын тодорхойлолтоор тогтоогдсон;

2.1.5. соёлын биет өвийн өмчлөх эрхээ төрд үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн;

2.1.6. эвдэрч гэмтэх, устгах аюул учирсан палеонтологи, археологийн олдворыг эрх бүхий этгээдэд мэдэгдсэн, хамгаалах арга хэмжээг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу авсан;

2.1.7. соёлын өвийг хамгаалах ажилд шинжлэх ухааны туршилтаар батлагдсан шинэ технологи нэвтрүүлсэн;

2.1.8. монгол угсаатны түүхэнд холбогдох түүх, соёлын дурсгалт зүйлийг гадаад улсаас эргүүлэн авчирсан, эсхүл энэ ажилд чухал хувь нэмэр оруулсан нь 3-аас доошгүй төрийн болон төрийн бус байгууллагын тодорхойлолтоор нотлогдсон.

2.2. Урамшууллыг соёлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 9.2, 48.2-т заасан харьяалах мэргэжлийн зөвлөлийн дүгнэлтийг үндэслэн жилд 1-2 удаа олгоно.

2.3. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулахдаа мөнгөн шагналаар шагнаж, “Талархал”-ын бичиг гардуулна.

2.4. Мөнгөн шагнал нь хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 5-15 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээтэй байна.

2.5. Мөнгөн шагналын хэмжээг тогтоохдоо иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын гаргасан идэвх зүтгэл, санаачилга, ажлын гүйцэтгэл, чанар, үр дүн, ач холбогдлыг харгалзах бөгөөд мэргэжлийн зөвлөл нь дүгнэлт гаргахдаа урамшуулалд олгох мөнгөн шагналын хэмжээг тусгана.

2.6. Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагч хамт олон, бүлэг хүмүүсийг урамшуулах мөнгөн шагналын хэмжээ энэ журмын 2.4-т заасантай адил байна.

Гурав. Урамшуулал олгуулах санал гаргах,
түүнийг хянан шийдвэрлэх

3.1. Сум, дүүргийн Засаг дарга энэ журмын 2.1-д заасан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад урамшуулал олгуулах саналыг аймаг, нийслэлийн Засаг даргад хүргүүлнэ. Саналд дор дурдсан баримтыг хавсаргана:

3.1.1. иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад урамшуулал олгуулахаар нэр дэвшүүлсэн үндэслэл бүхий албан бичиг;

3.1.2. иргэний хувьд иргэний үнэмлэх, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хувьд улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;

3.1.3. соёлын өвийг хамгаалахад идэвх санаачилгатай оролцсоныг гэрчлэх баримт бичиг, гэрэл зураг, дүрс бичлэг, бусад зүйл.

3.2. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга энэхүү журмын 3.1-д заасан баримт бичгийг судлан үзэж, саналаа соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

3.3. Гадаадын иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад урамшуулал олгуулах саналыг Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 20.3-т заасан Соёлын өвийн үндэсний төв гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг харгалзан энэ журмын 3.1-д заасан баримт бичгийн хамт соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

3.4. Энэхүү журамд заасан шаардлагыг хангаагүй, баримт бичгийн бүрдэл дутуу хүсэлтийг хүлээж авахгүй.

Дөрөв. Урамшуулал олгох ажлыг зохион байгуулах

4.1. Соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад урамшуулал олгох ажлыг зохион байгуулна.

4.2. Соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага урамшуулал олгосон иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын соёлын өвийг хамгаалахад оруулсан хувь нэмрийг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр сурталчлах, үзэсгэлэн гаргаж олон нийтэд танилцуулах ажлыг зохион байгуулна.

Тав. Бусад зүйл

5.1. Энэхүү журмыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлыг Соёл, урлагийг дэмжих сангаас санхүүжүүлнэ.

5.2. Урамшуулалд олгох мөнгөн дүнгээс зөвхөн хуульд заасан татвар хураамжийг суутгана.

5.3. Төрийн бусад байгууллага соёлын өвийг хамгаалахад идэвх санаачилгатай оролцсон иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад өөрийн бүрэн эрхийн хүрээнд хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 4 дахин нэмэгдүүлснээс илүүгүй хэмжээтэй урамшуулал олгож болно.

5.4. Соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага урамшуулал авсан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төрийн дээд цол, одон медаль, Засгийн газрын болон бусад байгууллагын шагналд нэр дэвшихэд нь зохих журмын дагуу дэмжлэг үзүүлнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2017 оны 12 дугаар
сарын 27-ны өдөр

Дугаар 355

Улаанбаатар
хот

Стратеги батлах тухай

Засгийн газрын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээг Монгол Улсад хэрэгжүүлэх дунд хугацааны стратеги”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Шадар сайд Ө.Энхтүвшинд даалгасугай.

3. Дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд тусгаж, шаардагдах хөрөнгийг улс, орон нутгийн төсөв, олон улсын байгууллагын зээл, тусламжид хамруулан төр, хувийн хэвшил, олон нийтийн байгууллагын түншлэлийн хүрээнд шийдвэрлэх замаар санхүүжүүлж ажиллахыг Монгол

Улсын Шадар сайд Ө.Энхтүвшин, Сангийн сайд Ч.Хүрэлбаатар, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

У.ХҮРЭЛСҮХ

**МОНГОЛ УЛСЫН
ШАДАР САЙД**

Ө.ЭНХТҮВШИН

Засгийн газрын 2017 оны 355 дугаар
тогтоолын хавсралт

**ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙГ БУУРУУЛАХ СЕНДАЙН
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХҮРЭЭГ МОНГОЛ УЛСАД
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ДУНД ХУГАЦААНЫ СТРАТЕГИ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Дэлхийн дулаарал, уур амьсгалын өөрчлөлт, хүний буруутай үйл ажиллагааны улмаас дэлхий нийтэд тохиолдох гамшгийн аюул, түүнээс учрах хохирол жил бүр есөн нэмэгдэж, улс орнуудын нийгэм, эдийн засгийн хөгжил, хүн амын амьжиргаанд сөрөг нөлөө үзүүлж байна. Дэлхийн улс орнууд үүний эсрэг нэгдэн гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөөллийг багасгах, дэлхийн тогтвортой хөгжлийг хангах чиглэлээр үүрэг, хариуцлага хүлээж, дэлхий нийтээр хэрэгжүүлэх бодлогын баримт бичгүүдийг батлан гаргаж байна.

Япон Улсын Сендай хотод 2015 онд зохион байгуулагдсан Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Дэлхийн III бага хурлаас НҮБ-ын гишүүн 187 улс “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ 2015-2030” баримт бичгийг санал нэгтэй баталж, энэхүү баримт бичигт дэвшүүлсэн 7 зорилт, үйл ажиллагааны 4 тэргүүлэх чиглэлийг үндэсний хууль тогтоомжид нийцүүлэн өөрийн улсын чадавх, нөөц бололцоонд тулгуурлан хэрэгжүүлэхээр үүрэг амлалт авсан.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээг Монгол Улсад 2017-2020, 2020-2025, 2025-2030 он хүртэл 3 үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх бөгөөд эхний үе шатанд төрийн захиргааны болон орон нутгийн байгууллага, шинжлэх ухаан, иргэний нийгмийн байгууллага, хувийн хэвшил, иргэд, олон нийт, олон улсын байгууллагуудын хамтын ажиллагаа, түншлэлд суурилж хэрэгжүүлнэ.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээг Монгол Улсад үе шаттай хэрэгжүүлснээр гамшгийн эрсдэлийг бууруулах талаарх бүх шатны байгууллага, иргэд, олон нийтийн ойлголт, мэдлэгийг

сайжруулах, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааг удирдах засаглалыг бэхжүүлэх, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, бэлэн байдлыг хангаж чадавхыг бэхжүүлэх боломж бүрдэх юм.

Хоёр. Стратегийн зорилго, тэргүүлэх чиглэл, зорилт

2.1. Гамшгийн аюул, өртөнгө, эмзэг байдлыг бууруулах, гамшгийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, бэлэн байдлыг хангах, гамшгийн хор уршгийг арилгах, сэргээн босгох үйл ажиллагааг сайжруулж, гамшигтай тэмцэх чадавхыг бэхжүүлэх замаар гамшгийн эрсдэлийг бууруулж, шинэ эрсдэл үүсэхээс сэргийлэхэд энэхүү стратегийн зорилго оршино.

2.2. Стратегийн зорилгыг хангахын тулд хэрэгжүүлэх зорилт, үйл ажиллагааг “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ 2015-2020”-д тусгагдсан дараах 4 тэргүүлэх чиглэлд чиглүүлнэ:

2.2.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах бүх нийтийн ойлголтыг гүнзгийрүүлэх, мэдлэг олгох;

2.2.2. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны удирдлагын засаглалыг бэхжүүлэх;

2.2.3. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх;

2.2.4. гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлыг хангах, гамшгийн дараах сэргээн босгох, нөхөн сэргээх, шинээр барьж байгуулах үйл ажиллагааг урт хугацаанд төлөвлөн хэрэгжүүлэх.

2.3. Энэхүү стратегийн 2.2.1-д заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.3.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах талаар иргэд, олон нийтийн ойлголт, мэдлэгийг нэмэгдүүлэх;

2.3.2. гамшгийн эрсдэлийг үнэлэх тогтолцоог бий болгож, мэдээллийн сан бүрдүүлэх.

2.4. Энэхүү стратегийн 2.2.2-т заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.4.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох;

2.4.2. гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад түншлэл, хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх;

2.4.3. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр үндэсний стандартыг боловсронгуй болгох.

2.5. Энэхүү стратегийн 2.2.3-т заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.5.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлэх;

2.5.2. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх.

2.6. Энэхүү стратегийн 2.2.4-т заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах зорилтыг хэрэгжүүлнэ:

2.6.1. гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлыг дээшлүүлж, хүч хэрэгслийн чадавхыг нэмэгдүүлэх;

2.6.2. гамшгийн дараах сэргээн босгох, нөхөн сэргээх, шинээр барьж байгуулах үйл ажиллагааг сайжруулах.

Гурав. Стратегийн зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

3.1. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах талаар иргэд, олон нийтийн ойлголт, мэдлэгийг нэмэгдүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.1.1. гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ойлголт, мэдлэгийг олгох сургалтыг зохион байгуулах, сургалт, арга зүйн төвийг байгуулан үйл ажиллагааг бэхжүүлэх;

3.1.2. Монгол Улсын гамшгийн нөхцөл байдлын тайланг жил бүр гаргаж нийтэд мэдээлэх;

3.1.3. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ 2015-2030”-г хэрэгжүүлэх суурь үзүүлэлтийг тодорхойлох нөхцөл байдлын болон хэрэгжилтийн явцын тайланг тус тус боловсруулах.

3.2. “Гамшгийн эрсдэлийг үнэлэх тогтолцоог бий болгож, мэдээллийн сан бүрдүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.2.1. байгалийн болон хүний хүчин зүйл, техникийн гаралтай гамшгийн төрөл тус бүрээр эрсдэлийн үнэлгээ хийх;

3.2.2. гамшгийн мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгож хөгжүүлэх.

3.3. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.3.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааг хариуцах үндэсний болон орон нутгийн зөвлөл байгуулах;

3.3.2. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах асуудлыг салбарын бодлогын баримт бичигт тусгаж хэрэгжүүлэх.

3.4. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад түншлэл, хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.4.1. “Аюулгүй, гамшгийг даван туулах чадавхтай хот” олон улсын санаачилгыг дэмжих, өрнүүлэх;

3.4.2. гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн түншлэлийг өргөжүүлэх.

3.5. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр үндэсний стандартыг сайжруулах” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.5.1. гал түймэр унтраах, аврах ангийн үйлчлэх хүрээний стандартыг боловсруулж хэрэгжүүлэх;

3.5.2. эрэн хайх, аврах анги, салбар, тэдгээрийн алба хаагчдын ашиглах техник, тоног төхөөрөмж, хамгаалах хувцас, хэрэгслийн стандартыг боловсруулах.

3.6. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.6.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр судалгаа хийж, гамшгийг хохирол багатай даван туулах, хохирлын хэмжээг багасгахад чиглэсэн орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлэх;

3.6.2. барилга байгууламжийн хийц, бүтээц, материал, түүхий эдийн чанарыг тодорхойлох, туршилт, шинжилгээ, судалгаа хийх чадавхыг сайжруулах;

3.6.3. төв, суурин газрын хүн амыг үерийн эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх бүтцийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.

3.7. “Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагааны хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.7.1. гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд шаардагдах улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх;

3.7.2. хувийн хэвшлийн байгууллагын гамшгийн эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээнд зарцуулах хөрөнгийг нэмэгдүүлэх талаар судалж хэрэгжүүлэх;

3.7.3. гамшгийн эрсдэлээс хамгаалах даатгалын тогтолцоог боловсронгуй болгож, давхар даатгалын тогтолцоог бий болгох нөхцөлийг бүрдүүлэх.

3.8. “Гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлыг дээшлүүлж, хүч хэрэгслийн чадавхыг нэмэгдүүлэх” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.8.1. гамшгаас хамгаалах хүч хэрэгслийн бэлэн байдлыг хангах шалгуур үзүүлэлтийг батлах;

3.8.2. гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоог дэмжих.

3.9. “Гамшгийн дараах сэргээн босгох, нөхөн сэргээх, шинээр барьж байгуулах үйл ажиллагааг сайжруулах” зорилтын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.9.1. гамшгийн эрсдэлийг тооцсоны үндсэн дээр гамшгийн дараах сэргээн босгох үйл ажиллагааг хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөд тусган хэрэгжүүлэх;

3.9.2. барилга байгууламжийг гамшгийн аюул, газар хөдлөлтөд тэсвэртэй байхаар хүчитгэх, сайжруулах, ашиглалтын шаардлага хангахгүй болсон сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, орон сууц, нийтийн зориулалттай барилга байгууламжийг буулгаж, шинээр барих үйл ажиллагааг урт хугацаанд төлөвлөн хэрэгжүүлэх.

Дөрөв. Стратегийн зорилтыг хэрэгжүүлснээр хүрэх үр дүн

4.1. Стратегийн 2.2.1-д заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах үр дүнд хүрнэ:

4.1.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах талаар иргэд, олон нийт, төрийн албан хаагчдын ойлголт, мэдлэг нэмэгдсэн байна;

4.1.2. Монгол Улсын гамшгийн нөхцөл байдал, авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ иргэд, олон нийтэд ил тод, нээлттэй болсон байна;

4.1.3. гамшгийн эрсдэлийг үнэлэх тогтолцоо бүрдэж, гамшгийн мэдээллийн сан бий болсон байна;

4.1.4. төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэл, хамтын ажиллагаа сайжирсан байна.

4.2. Стратегийн 2.2.2-т заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах үр дүнд хүрнэ:

4.2.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах эрх зүйн орчин сайжирч, гамшгийн эрсдэлийг удирдах тогтолцоо боловсронгуй болсон байна;

4.2.2. гамшгийн эрсдэлийг бууруулахад холбогдох талуудын оролцоо нэмэгдэж түншлэл хамтын ажиллагаа бэхэжсэн байна;

4.2.3. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр үндэсний стандартууд батлагдаж, үйл ажиллагаанд нэвтэрсэн байна.

4.3. Стратегийн 2.2.3-т заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах үр дүнд хүрнэ:

4.3.1. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд зарцуулах хөрөнгө оруулалт нэмэгдсэн байна;

4.3.2. гамшгийн эрсдэлээс хамгаалах даатгалын тогтолцоо бий болох нөхцөл бүрдсэн байна;

4.3.3. гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд дэвшилтэт технологи нэвтэрсэн байна.

4.4. Стратегийн 2.2.4-т заасан тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд дараах үр дүнд хүрнэ:

4.4.1. орон нутгийн гамшгаас хамгаалах төлөвлөлт боловсронгуй болж, бэлэн байдал, хүч хэрэгслийн чадавх нэмэгдсэн байна;

4.4.2. онцгой байдлын байгууллагын чадавх сайжирсан байна;

4.4.3. шинээр баригдаж байгаа барилга байгууламжийн гамшгийн аюул, газар хөдлөлтөд тэсвэртэй байдал хангагдсан байна.

Тав. Стратегийн удирдлага, зохион байгуулалт, санхүүжилт

5.1. Дунд хугацааны стратегийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг төлөвлөх, зохион байгуулах, салбар дундын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах чиг үүргийг онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага хариуцна.

5.2. Дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг Монгол Улсын Шадар сайд баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавина.

5.3. Орон нутгийн хэмжээнд стратегийн хэрэгжилтийг хангах, удирдан зохицуулах, хяналт тавих ажлыг бүх шатны Засаг дарга, онцгой байдлын байгууллага хамтран гүйцэтгэнэ.

5.4. Дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг дараах эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ.

5.4.1. улсын болон орон нутгийн төсөв;

5.4.2. гадаад улс, олон улсын байгууллага, хандивлагч орны зээл, тусламж;

5.4.3. аж ахуйн нэгж, байгууллагын хөрөнгө;

5.4.4. бусад эх үүсвэр.

Зургаа. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

6.1. Стратегийн хэрэгжилтийг зорилт, үйл ажиллагааны үр дүнгээр үнэлнэ.

6.2. Стратегийн хэрэгжилтийн явц, үйл ажиллагааны үр дүнг онцгой байдлын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага 2 жил тутам Засгийн газарт танилцуулна.

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц,
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turii_medeel@parliament.mn

Утас: 262420

Хэвлэлийн хуудас: 2,5

Индекс: 200003